TARİH

9. SINIF

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM
1. DÖNEM - 1. YAZILI

1.

KAYNAK A

Bak, ben Murşili, (...) senin huzurunda itirafta bulunuyorum: Gerçekten Hatti ülkesinde bir veba var. Babamın günlerinde ve kardeşimin günlerinde de veba vardı ve ben, Murşili, şöyle düşündüm: Babamın ve kardeşimin günlerinde olan bu veba, belki de tanrıların önünde bir günah işlenmiş olmasındandır. Ben de soruşturdum ve şu ortaya çıktı: Babam, Fırat kıyısındaki Mısır topraklarına yürüdüğünde, Hatti ülkesine esirler getirdi ve o esirler vebayı getirdi. Ey Fırtına Tanrısı, efendim! Bu günah babamın günahıdır ve ben de onun oğlu olarak o günaha ortak oldum ama bak, ben günahı itiraf ediyorum efendim. Hatti ülkesinin çektiği acılara artık son ver.
(Hitit Kralı II. Murşili'nin Veba Metinleri)

KAYNAK B

Çin milleti tatlı sözü, yumuşak ipeğiyle aldatıp uzak milleti kendine yaklaştırır. Yaklaştırıp konduktan sonra kötü şeylerini o zaman düşünür. Türk milleti, Çin'in tatlı sözüne, yumuşak ipeğine kanıp çok öldün, çok da mahvoldun. Türk milleti, ilini bırakıp Çin'e tâbi oldun, ilini elden çıkardın. (...) Ben Türk Bilge Kağan'ım. Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturmadım. Türk devletini, töresini kurdum. Bu sözleri taşa yazdım ki, işitsin, bilsin, unutmasın!
(Bilge Kağan Kitabesi/Orhun Kitabeleri)

Kaynak A ve B'ye göre, Hitit kralı II. Murşili ve Göktürk hükümdarı Bilge Kağan'ın kendi dönemlerinde tarihe kayıt düşmelerinin amaçları nelerdir?

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

2.

KAYNAK A

Atatürk Dönemi'nde benimsenen tarih anlayışı, Osmanlı merkezli geleneksel tarih anlatısından uzaklaşarak Türk kimliğini etnik, kültürel ve coğrafi süreklilik içinde ele almayı amaçlamıştır. Bu dönemde tarih öğretimi, geçmişin kronolojik aktarımına dayanan bir alan olmaktan çıkmış; ulusal kimliğin inşasında etkin bir araç hâline gelmiştir. 1930'lu yıllarda Türk Tarih Kurumunun çalışmaları doğrultusunda hazırlanan ders kitaplarında, Türk milletinin tarih sahnesindeki varlığının çok eski çağlara dayandığı, uygarlıkların gelişimine önemli katkılar sunduğu ve bağımsızlık duygusunun Türk kültürünün temel unsurlarından biri olduğu vurgulanmıştır.

KAYNAK B

Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra bağımsızlığını kazanan Kırgızistan Devleti'nin kurucu devlet başkanı Askar Akayev'in yaptığı ilk işlerden biri, bir tarih kitabı yayımlatmak olmuştur. Bu kitap, Sovyetler Birliği Dönemi'nde benimsenen ve Ruslar dışındaki etnik ulusların bağımsız tarihlerini baskılayarak onları Sovyet kimliği altında bütünleştirmeyi hedefleyen tarih anlayışından farklı bir tutumla hazırlanmıştır. Akayev, ortak vatan anlayışı doğrultusunda Kırgız halkının geleneksel köklerine sahip çıkarak bağımsızlık bilincini güçlü tutmayı hedeflemiştir.

Kaynak A ve B'ye göre millî kimliğin oluşturulma sürecini tarihin faydaları açısından yorumlayınız.

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

3. Aşağıdaki her bir metni inceleyiniz. Metinlerde vurgulanan tarihin doğasına ait temel kavramı belirleyerek ilgili kutucuğa yazınız.

Arşivlerin tozlu rafları arasında çalışan bir araştırmacı, elindeki bilgileri rastgele bir araya getirmez. Önce kaynakları titizlikle seçer, sonra onların güvenilirliğini sorgular, en sonunda da tüm verileri eleştirel bir süzgeçten geçirerek bir sonuca varır.	.....
Bir ulusun bağımsızlık mücadelesini anlamak için önce işgalin başladığı anı, sonra direnişin dönüm noktası olan çarpışmaları ve nihayet zaferle sonuçlanan anlaşmanın imzalandığı günü, tıpkı olayların gelişim sürecinde olduğu gibi sıralamak gerekir.	.....
Buharın makinede kullanılmaya başlanması, sadece üretim biçimini değiştirmedi. Aynı zamanda insanların köylerden kentlere göç etmesine, yeni sosyal sınıfların doğmasına ve hatta havanın kirlenmeye başlamasına yol açan bir dizi başka gelişmeyi de tetikledi.	.....
Geçmiş konuşmaz ama geride bıraktıkları konuşur. Bir parşömen üzerindeki solmuş yazılar, bir madeni para, bir mektup ya da bir fotoğraf… Her biri, bir dönemin sessiz tanığıdır. Onlara dikkatle bakan gözler, yüzyıllar öncesinin nefesini duyar.	.....

4. (I) Tarih, geçmişin meşalesidir. (II) Başka bir deyişle geçmişteki olay ve olguların tarihçilerin dokunuşuyla gün yüzüne çıkarılmasıdır. (III) Burada tarihçilere düşen görev, olay ve olguların neden ve etkilerini dikkate almadan yalnızca geçmişin keşfine odaklanmaktır. (IV) Tarihte olay, toplumları etkileyen, belirli bir yer ve zamanda meydana gelen kısa süreli gelişmelerdir. (V) Olgu ise daha geniş çaplı ve uzun zaman diliminde meydana gelen durumlardır. (VI) Geçmişte meydana gelen olaylar tekrarlanabilirken olgular ise tekrarlanamaz. (VII) Tarihsel bilginin zaman kavramıyla iç içe geçen bir doğası vardır. (VIII) Zaman; olayların oluş sırasını ve akışını belirleyen, düzenli ve döngüsel gök olaylarını ölçü birimi olarak kullanan somut bir kavramdır. (IX) Tarihçiler; araştırmalarını kolaylaştırmak, bulgularını adlandırmak, öğrenilmesini mümkün kılmak gibi çeşitli amaçlarla tarihi; yüzyıl, çağ gibi çeşitli dönemlere ayırmış ve sınıflandırmıştır. (X) Bu sınıflandırmaya göre Hz. İsa'nın doğumundan önceki süreç tarih öncesi devirler, Hz. İsa'nın doğumundan sonrası ise tarih devirleri olarak adlandırılmıştır.

"Tarihin Doğası" **ile ilgili metnin bazı cümleleri yanlış bilgi içermektedir. Bu cümlelerin numaralarını daire içine alarak tespit ediniz ve cümleleri düzelterek yeniden yazınız.**

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

5. Aşağıdaki metinde tarihsel bilginin üretim sürecine ilişkin bazı aşamalara yer verilmiştir.

"Bu çalışmamda özellikle Mezopotamya, Anadolu, Mısır, Yunan ve Roma medeniyetlerinin gelişimleri, hukuk, bilim, sanat ve inanç konuları üzerinde durdum. İlk Çağ'da bu medeniyetleri incelememin ve araştırmamın en önemli sebebi bugüne kadar yapılan çalışmaların Avrupa merkezli yaklaşımların etkisinde kaldığı ve tek taraflı yazıldığını düşünmemden kaynaklanıyordu. Eserimi yazarken Antik Dönem tarihçilerinin eserlerinin yanı sıra kazı çalışmaları sonrası ortaya çıkan bulgular ile modern tarih araştırmalarından geniş ölçüde faydalandım. Bu bağlamda başvurduğum ana kaynaklar arasında Herodot'un "Tarih" adlı eseri, Hammurabi Kanunları, Yunan şehir devletlerine ve Roma İmparatorluğu'na ait belgeler yer almaktadır. Ayrıca modern dönem tarihçilerinden Aydın Sayılı, Fuat Sezgin, Ş. Teoman Duralı, Pierre Briant, Jean Bottéro ve Michael Grant'in araştırmaları da önemli bir yer tutmaktadır. Buna rağmen araştırmam boyunca kaynak eksikliği ve mevcut çalışmaların çoğunlukla Batı dillerinde yazılmış olması yanında taraflı anlatımları gibi zorluklarla karşılaştım. Bu nedenle mit ve efsanelerdeki fantastik unsurları ayıkladıktan sonra döneme ait kalıntılarla yazılı belgeleri bir araya getirip karşılaştırmalı ele aldım. Bu döneme dair mümkün olan en nesnel ve kapsamlı analizi sunmaya gayret ettim. Araştırmamın sonucunda, İlk Çağ'ın günümüz medeniyetlerinin üzerinde hukuk, bilim, sanat ve inanç unsurları bakımından kalıcı etkiler bırakan bir dönem olduğu sonucuna ulaştım. Ayrıca Anadolu, Mısır ve Mezopotamya uygarlıklarının da Yunan ve Roma medeniyetleri kadar günümüzün hukuk, bilim, sanat ve inanç alanları üzerinde etkili olduğunu tespit ettim.

5.1. Metinde, tarihsel bilginin üretim sürecine ilişkin hangi aşamalara yer verilmiştir? Bu aşamaları belirterek, her biri için metinden kanıt gösterilebilecek en az bir cümle yazınız.

5.2. Birinci elden ve ikinci elden kaynak nedir? Araştırmacının, metinde birinci elden ve ikinci elden kaynak kullandığını gösteren, kanıt niteliğinde birer cümle yazınız.

6. Göbeklitepe, Şanlıurfa kent merkezinin 18 kilometre kuzeydoğusunda, Örencik Köyü yakınlarında yer almaktadır. 1995 yılında Klaus Schmidt (Klaus Şimit) tarafından yapılan kazı çalışmaları sonucunda, Göbeklitepe'nin 12 bin yıl öncesine uzanan bir kült merkezi olduğu anlaşılmıştır. Varlığını MÖ 8 binlere kadar sürdüren Göbeklitepe, bu dönemin sonunda terk edilmiştir. Göbeklitepe kazıları, avcı-toplayıcı yaşamdan tarım ve hayvancılığa geçişi, tapınma mimarisini ve sanatın doğuşunu anlamamıza önemli katkılar sağlamıştır. Dünyanın bilinen en eski ve en büyük tapınma merkezi olarak kabul edilen Göbeklitepe, dinsel inanışların yerleşik yaşama geçiş sürecindeki rolünü ortaya koymuştur.

Tarihe yardımcı bilim dallarından arkeoloji ve etnografyanın tarihle olan ilişkisini açıklayarak her birine ait metinden birer örnek veriniz.

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	TAR.9.1.1. Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını yorumlayabilme a) Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını kaynaklardan inceler. b) Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarıyla ilgili incelediği kaynakları bağlamından kopmadan özetler.	**Alan Becerileri:** SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma Tarihsel Empati Becerisi (SBAB3) **Kavramsal Beceriler:** KB2.3.Özetleme Becerisi KB2.7.Karşılaştırma Becerisi KB2.14.Yorumlama Becerisi
2	TAR.9.1.1. Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını yorumlayabilme a) Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını kaynaklardan inceler. b) Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarıyla ilgili incelediği kaynakları bağlamından kopmadan özetler.	**Alan Becerileri:** SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma **Kavramsal Beceriler:** KB2.14.Yorumlama Becerisi
3	TAR.9.1.2. Tarihin doğasını farklı kaynaklar üzerinden inceleyebilme a) Farklı kaynaklardan tarihin doğasına ilişkin temel bilgileri tespit eder.	**Alan Becerileri:** SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma **Kavramsal Beceriler:** KB2.3.Özetleme Becerisi
4	TAR.9.1.2. Tarihin doğasını farklı kaynaklar üzerinden inceleyebilme a) Farklı kaynaklardan tarihin doğasına ilişkin temel bilgileri tespit eder.	**Alan Becerileri:** SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma **Kavramsal Beceriler:** KB2.3.Özetleme Becerisi KB2.7.Karşılaştırma Becerisi
5	TAR.9.1.3. Tarihsel bilginin üretim sürecini çözümleyebilme a) Örnek çalışmalar üzerinden tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamaları belirler.	SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma Kavramsal Beceriler: KB2.3.Özetleme Becerisi KB2.7.Karşılaştırma Becerisi KB2.14.Yorumlama Becerisi
6	TAR.9.1.3. Tarihsel bilginin üretim sürecini çözümleyebilme a) Örnek çalışmalar üzerinden tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamaları belirler.	**Alan Becerileri:** SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma **Kavramsal Beceriler:** KB2.3.Özetleme Becerisi KB2.7.Karşılaştırma Becerisi

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

PUANLAMA TABLOSU							
1	2	3	4	5		6	TOPLAM
				5.1.	5.2.		
15	15	15	16	16	8	15	100

ÇÖZÜMLER

1. II. Murşili veba salgınının nedenini araştırıp babasının günahına ortak olduğunu kabul eder, tanrılara itiraf ve tövbe ederek ülkesinin acılarının sona ermesini diler. Bilge Kağan, Türklerin Çin'in sözlerine kanarak zarar gördüğünü vurgulayarak bu hatanın tekrarlanmamasını ister. Bağımsızlığın önemini belirtir ve devletin güçlenmesi için kendi çabalarını anlatır.

TAM PUAN (3+3+3+3+3=15 PUAN)

Hitit Kralı II. Murşili'nin amaçlarını;

I. itirafta bulunmak ve sorumluluğu üstlenmek,

II. Tanrıya hesap vermek, (Tanrıya yalvarış ve yakarış);

Göktürk hükümdarı Bilge Kağan'ın amaçlarını;

III. Türk milletini geçmişte yaptıkları hatalara karşı uyarmak (gelecek nesilleri uyarmak ya da tarihten ders çıkarmak),

IV. bağımsızlık ya da birlik ve beraberlik ruhunu gelecek kuşaklara aktarmak,

V. kendi liderliğini ve başarılarını meşrulaştırmak

şeklinde açıklaması durumunda her biri 3 puan, toplamda 15 puan üzerinden değerlendirilecektir.

KISMİ PUAN (3+3+3+3)

Öğrencinin soruyu;

Hitit Kralı II. Murşili'nin amaçlarını,

I. itirafta bulunmak ve sorumluluğu üstlenmek,

II. Tanrıya hesap vermek (Tanrıya yalvarış ve yakarış);

Göktürk hükümdarı Bilge Kağan'ın amaçlarını,

III. Türk milletini geçmişte yaptıkları hatalara karşı uyarmak (gelecek nesilleri uyarmak ya da tarihten ders çıkarmak),

IV. birlik ve beraberlik ya da bağımsızlık ruhunu gelecek kuşaklara aktarmak,

V. kendi liderliğini ve başarılarını meşrulaştırmak

şeklinde cevaplaması beklenir. Bu cevaplardan yalnızca birine yer verilmesi durumunda 3, ikisine yer verilmesi durumunda 6, üçüne yer verilmesi durumunda 9, dördüne yer verilmesi durumunda ise 12 puan kabul edilecektir.

SIFIR PUAN

Öğrencinin verdiği cevapların II. Murşili ve Bilge Kağan'ın tarihî metinlerini oluşturmadaki amaçlarını içermemesi veya tarihsel bağlamın dışında olması veya öğrencinin herhangi bir cevap vermemesi durumunda sıfır (0) puan kabul edilecektir.

2. Atatürk Dönemi'ndeki tarih anlayışı, Osmanlı hanedanını merkeze alan tarih anlayışının terk edilmesi ve tarihin millî kimliğin ile bağımsızlığın inşasında bir araç olarak kullanılması yönünde gelişmiştir. Kırgızistan'da Akayev Dönemi'ndeki tarih anlayışı, siyasi yapının değişmesiyle birlikte, farklı etnik kökene sahip halkları "Sovyet kimliği" altında birleştirmeye yönelik tarih anlayışından farklı olarak, Kırgız halkında millî bilinç (millî kültür, ortak kültür, ortak vatan) oluşturmayı ve bağımsızlık duygusunu güçlendirmeyi amaçlayan bir biçimde gelişmiştir.

TAM PUAN (5+5+5=15 PUAN)

Öğrencinin cevabında (yukarıdaki gibi);

I. Türkiye'de (Atatürk Dönemi'nde), Osmanlı tarihini (Osmanlı hanedanını) merkez alan tarih anlayışı yerine Türk kimliğini güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına yer vermesi (veya millî bilinç, millî tarih ya da ortak vatan anlayışlarını güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına yer vermesi),

II. Kırgızistan'da (Akayev Dönemi'nde), Sovyet kimliği yerine Kırgız kimliğini güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına veya millî bilinç ya da ortak vatan anlayışlarını güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına yer vermesi,

III. Her iki ülkede de bağımsızlık duygusunu güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışının benimsenmesine yer vermesi

durumunda, her biri 5 puan, toplamda 15 puan üzerinden değerlendirilecektir.

KISMİ PUAN (5+5)

I. Türkiye'de (Atatürk Dönemi'nde), Osmanlı tarihini (Osmanlı hanedanını) merkez alan tarih anlayışı yerine Türk kimliğini güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına yer vermesi (veya millî bilinç, millî tarih ya da ortak vatan anlayışlarını güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına yer vermesi),

II. Kırgızistan'da (Akayev Dönemi'nde), Sovyet kimliği yerine Kırgız kimliğini güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına veya millî bilinç ya da ortak vatan anlayışlarını güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışına yer vermesi,

III. Her iki ülkede de bağımsızlık duygusunu güçlendirmeye yönelik bir tarih anlayışının benimsenmesine yer vermesi

beklenir. Bu unsurlardan yalnızca birine yer verilmesi durumunda 5, ikisine yer verilmesi durumunda ise 10 puan kabul edilecektir.

SIFIR PUAN

Öğrencinin cevabında, Atatürk'ün tarih anlayışını açıklarken Osmanlı hanedanını merkeze alan tarih anlayışı yerine "ortak vatan, millî kimlik, kültürel miras, millî bilinç, bağımsızlık" durumlarını merkeze alan Türk kimliğini ve bağımsızlık duygusunu güçlendirmeye yönelik yaklaşımın herhangi birine yer vermemesi; Askar Akayev'in tarih anlayışını açıklarken Sovyet kimliği yerine "ortak vatan, millî kimlik, kültürel miras, millî bilinç, bağımsızlık" durumlarını merkeze alan Kırgız (ulus) kimliğini ve bağımsızlık duygusunu güçlendirmeye yönelik yaklaşımın herhangi birine yer vermemesi veya soruyu bağlamının dışında açıklaması veya öğrencinin herhangi bir cevap vermemesi durumunda 0 puan kabul edilecektir.

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

3.

Arşivlerin tozlu rafları arasında çalışan bir araştırmacı, elindeki bilgileri rastgele bir araya getirmez. Önce kaynakları titizlikle seçer, sonra onların güvenilirliğini sorgular, en sonunda da tüm verileri eleştirel bir süzgeçten geçirerek bir sonuca varır.	→ **Yöntem/Metot**
Bir ulusun bağımsızlık mücadelesini anlamak için önce işgalin başladığı anı, sonra direnişin dönüm noktası olan çarpışmaları ve nihayet zaferle sonuçlanan anlaşmanın imzalandığı günü, tıpkı olayların gelişim sürecinde olduğu gibi sıralamak gerekir.	→ **Zaman/Kronoloji/ Takvim**
Buharın makinede kullanılmaya başlanması, sadece üretim biçimini değiştirmedi. Aynı zamanda insanların köylerden kentlere göç etmesine, yeni sosyal sınıfların doğmasına ve hatta havanın kirlenmeye başlamasına yol açan bir dizi başka gelişmeyi de tetikledi.	→ **Neden-Sonuç**
Geçmiş konuşmaz ama geride bıraktıkları konuşur. Bir parşömen üzerindeki solmuş yazılar, bir madeni para, bir mektup ya da bir fotoğraf… Her biri, bir dönemin sessiz tanığıdır. Onlara dikkatle bakan gözler, yüzyıllar öncesinin nefesini duyar.	→ **Belge/Kaynak/ Kanıt**

TAM PUAN (4+4+4+3=15 PUAN)

Öğrencinin cevabında (yukarıdaki gibi);

I. yöntem/metot,

II. zaman/kronoloji/takvim,

III. neden-sonuç,

IV. belge/kaynak/kanıt

kavramlarını vermesi durumunda birincide 4 puan, ikincide 8 puan, üçüncüde 12 puan, dördüncüde ise 15 puan üzerinden değerlendirilecektir.

KISMİ PUAN (4+4+4)

Öğrencinin cevabında;

I. yöntem,

II. zaman/kronoloji/takvim,

III. neden-sonuç,

IV. belge/kaynak/kanıt

kavramlarını vermesi beklenir. Bu kavramlardan yalnızca birine yer verilmesi durumunda 4 puan, ikisine yer verilmesi durumunda 8 puan, üçüne yer vermesi durumunda ise 12 puan kabul edilecektir.

SIFIR PUAN

Öğrencinin verdiği cevabın yöntem/metot, zaman/kronoloji/takvim, neden-sonuç, belge/kaynak/kanıt kavramlarını içermemesi veya öğrencinin herhangi bir cevap vermemesi durumunda sıfır (0) puan kabul edilecektir.

4. Yanlış bilgi içeren cümleler ve düzeltilmiş hâlleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Yanlış Cümle	Düzeltme
III	Burada tarihçilere düşen görev, olay ve olguları neden ve sonuç ilişkisi içinde analiz ederek bu olay ve olguların etkilerini incelemek ve geçmişi anlamaya çalışmaktır.
VI	Geçmişte meydana gelen olayların tekrarı yoktur, tarihî olgular ise tekrarlanabilir.
VIII	Zaman; olayların oluş sırasını ve akışını belirleyen, düzenli ve döngüsel gök olaylarını ölçü birimi olarak kullanan soyut bir kavramdır.
X	Bu sınıflandırmaya göre yazının icadından önceki süreç tarih öncesi devirler, yazının icadından sonraki süreç ise tarih devirleri olarak adlandırılmıştır.

TAM PUAN (1+3)+(1+3)+(1+3)+(1+3)=16 PUAN

Öğrencinin cevabında (yukarıdaki gibi) III, VI, VIII ve X. cümleleri yanlış cümleler olarak tespit etmesi ve bu cümlelerin her birinin düzeltmesini doğru yazması durumunda tam puan kabul edilecektir. Buna göre;

- Yanlış cümlelerin (III, VI, VII, X. cümleler) tespiti durumunda her bir cümle için 1 puan, toplamda ise 4 puan kabul edilecektir.
- Yanlış cümlelerin (III, VI, VII, X. cümleler) düzeltmelerinin yapılması durumunda her bir cümle için 3 puan, toplamda ise 12 puan kabul edilecektir.

Bu durumda öğrencinin cevabındaki her bir yanlış cümlenin tespiti için 1 puan, ilgili cümlenin düzeltilmesi için ise 3 puan verilecektir. Böylece her bir tespit ve düzeltme için toplam 4 puan (1+3) alınabilecektir.

Genel Toplam: 4 puan (Tespit) + 12 puan (Düzeltme) = 16 puan

KISMİ PUAN 1 (Her bir tespit) + 3 (Düzeltme) = 4 PUAN

Öğrencinin cevabındaki her bir yanlış cümlenin tespiti için 1 puan, ilgili cümlenin düzeltilmesi için ise 3 puan verilecektir. Böylece her bir tespit ve düzeltme için toplam 4 puan (1+3) alınabilecektir.

SIFIR PUAN

Öğrencinin cevabında yanlış bilgi içeren cümleler olarak I, II, IV, V, VII, IX. cümleleri yazması veya cümlelerin düzeltmelerini yanlış yapması veya öğrencinin cevap vermemesi durumunda sıfır (0) puan kabul edilecektir.

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

5.

5.1. Metinde bahsi geçen aşamalar ve kanıt olabilecek ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tarihsel Bilginin Üretim Sürecini Oluşturan Aşamalar	Kanıt Cümlesi
Konu veya sorun belirleme	"Eserimi yazarken Antik Dönem tarihçilerinin eserlerinin yanı sıra kazı çalışmaları sonrası ortaya çıkan bulgular ile modern tarih araştırmalarından geniş ölçüde faydalandım." "Bu bağlamda başvurduğum ana kaynaklar arasında Herodot'un "Tarih" adlı eseri, Hammurabi Kanunları, Yunan şehir devletlerine ve Roma İmparatorluğu'na ait belgeler yer almaktadır."
Kaynak araştırması yapma	Eserimi yazarken Antik Dönem tarihçilerinin eserlerinin yanı sıra kazı çalışmaları sonrası ortaya çıkan bulgular ile modern tarih araştırmalarından geniş ölçüde faydalandım. Bu bağlamda başvurduğum ana kaynaklar arasında Herodot'un "Tarih" adlı eseri, Hammurabi Kanunları, Yunan şehir devletlerine ve Roma İmparatorluğu'na ait belgeler yer almaktadır.
Kaynakları eleştirel süzgeçten geçirme	"Buna rağmen araştırmam boyunca kaynak eksikliği ve mevcut çalışmaların çoğunlukla Batı dillerinde yazılmış olması yanında taraflı anlatımları gibi zorluklarla karşılaştım." "Bu nedenle mit ve efsanelerdeki fantastik unsurları ayıkladıktan sonra döneme ait kalıntılarla yazılı belgeleri bir araya getirip karşılaştırmalı ele aldım. Bu döneme dair mümkün olan en nesnel ve kapsamlı analizi sunmaya gayret ettim.
Kanıta dayalı ürün oluşturma	"Araştırmamın sonucunda, İlk Çağ'ın günümüz medeniyetlerinin üzerinde hukuk, bilim, sanat ve inanç unsurları bakımından kalıcı etkiler bırakan bir dönem olduğu sonucuna ulaştım." "Ayrıca Anadolu, Mısır ve Mezopotamya uygarlıklarının da Yunan ve Roma medeniyetleri kadar günümüzün hukuk, bilim, sanat ve inanç alanları üzerinde etkili olduğunu tespit ettim."

TAM PUAN (2+2)+(2+2)+(2+2))+(2+2)=16 PUAN

Öğrenci cevabında (yukarıdaki gibi) tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamaları "konu veya sorun belirleme - kaynak araştırması yapma - kaynakları inceleme, sorgulama, yorumlama - kanıta dayalı ürün oluşturma" şeklinde belirtmesi durumunda her biri için 2 puan, toplamda ise 8 puan kabul edilecektir (2+2+2+2).

Tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamalardan her biri için metinden en az bir cümle örnek vermesi durumunda her biri 2 puan, toplamda ise 8 puan kabul edilecektir (2+2+2+2).

Bu durumda her bir aşama ve bu aşamayla ilgili metinden verilecek örnek için toplam 4 puan (2+2) alınabilecektir.

Genel Toplam: 8 puan (Aşama) + 8 puan (Örnek cümle) = 16 puan

NOT: Öğrencinin tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamaları sırasıyla vermemesi durumunda herhangi bir puan kesintisi yapılmayacaktır.

NOT: Öğrencinin cevabında metinde kanıt olarak kullanılabilecek bir cümle vermesi yeterlidir. Cevapta cümlenin tamamının değil de yalnızca ilgili kısmının verilmesi de doğru kabul edilecektir. Bu durumda herhangi bir puan kesintisi yapılmayacaktır. (Cümlelerin ilgili bölümleri yukarıdaki tabloda altı çizili olarak gösterilmiştir.)

KISMİ PUAN: 2 (Her bir aşama) + 2 (Örnek cümle) = 4 PUAN

Öğrencinin cevabında tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamaları "konu veya sorun belirleme - kaynak araştırması yapma - kaynakları inceleme, sorgulama, yorumlama - kanıta dayalı ürün oluşturma" şeklinde belirtmesi durumunda her biri için 2 puan; bu dört aşamanın her biri her biriyle ilgili olarak metinden en az birer cümle örnek vermesi durumunda, her aşama için 2 puan kabul edilecektir. Böylece her bir aşama ve örnek için toplam 4 puan (2+2) alınabilecektir.

SIFIR PUAN

Cevapta tarihsel bilginin üretim sürecine ait aşamalara ve bu aşamalarla ilgili metinden örneklere yer verilmemesi ya da öğrencinin hiç cevap vermemesi durumunda, cevap 0 (sıfır) puan olarak değerlendirilecektir.

5.2.

	Tanım	Metinden Örnek Cümle
Birinci Elden Kaynak	Olayların yaşandığı dönemde ya da bu dönemden hemen sonra oluşan veya oluşturulan özgün kaynaklardır.	"Bu bağlamda başvurduğum kaynaklar arasında Herodot'un 'Tarih' adlı eseri, Hammurabi Kanunları, Yunan şehir devletlerine ve Roma İmparatorluğu'na ait belgeler yer almakta..." veya "Bu eseri yazarken Antik Dönem tarihçilerinin eserlerinin..." veya "Bu nedenle efsanelerle döneme ait kalıntılarla yazılı belgeleri bir araya getirerek karşılaştırmalı olarak ele alarak..."
İkinci Elden Kaynak	Olayların yaşanmasından çok daha sonra, birinci elden kaynaklara dayandırılarak ortaya konan kaynaklardır.	"...ve modern dönem tarihçilerinden Pierre Briant, Jean Bottéro ve Michael Grant'in araştırmaları da önemli bir yer tutmaktadır."

TAM PUAN (2+2+2+2=8 PUAN)

Öğrenci cevabında (yukarıdaki gibi);

I. Birinci elden kaynağın tanımını yapması,

II. Birinci elden kaynağa metinden örnek vermesi,

III. İkinci elden kaynağın tanımını yapması,

IV. İkinci elden kaynağa metinden örnek vermesi

beklenir. Bu cevaplardan her biri 2 puan, tüm cevapların toplamı ise 8 puan (2+2+2+2) olarak değerlendirilecektir.

NOT: Öğrencinin cevabında metinde kanıt olarak kullanılabilecek bir cümle vermesi yeterlidir. Cevapta cümlenin tamamının değil de yalnızca ilgili kısmının verilmesi de doğru kabul edilecektir. Bu durumda herhangi bir puan kesintisi yapılmayacaktır. (Cümlelerin ilgili bölümleri yukarıdaki tabloda altı çizili olarak gösterilmiştir.)

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM (1. DÖNEM - 1. YAZILI)

KISMİ PUAN (2+2+2)

Öğrencinin cevabında;

I. birinci elden kaynağın tanımını yapması,

II. birinci elden kaynağa metinden örnek vermesi,

III. ikinci elden kaynağın tanımını yapması,

IV. ikinci elden kaynağa metinden örnek vermesi

beklenir. Bu cevaplardan yalnızca birine yer verilmesi durumunda 2 puan, ikisine yer verilmesi durumunda 4 puan, üçüne yer verilmesi durumunda ise 6 puan kabul edilecektir.

SIFIR PUAN

Öğrencinin cevabında, birinci elden ve ikinci elden kaynakların tanımını yanlış yapması, bu kaynaklara ait metinden belirlediği ifadelerin hatalı olması veya öğrencinin hiç cevap vermemesi durumunda 0 (sıfır) puan kabul edilecektir.

6. Arkeoloji, geçmiş uygarlıkların kalıntılarını inceleyerek tarihî bilgi edinilmesini sağlar. Örneğin, Klaus Schmidt tarafından gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucunda, Göbeklitepe'nin 12 bin yıl öncesine uzanan bir kült merkezi olduğu ve dinsel inanışların yerleşik yaşama geçiş sürecinde önemli bir rol oynadığı ortaya konmuştur.

Etnografya ise kültürel ve toplumsal özellikleri inceleyerek tarihî süreçleri açıklar; örneğin, Göbeklitepe kazıları, avcı-toplayıcı yaşamdan tarım ve hayvancılığa geçişi, tapınma mimarisini ve sanatın doğuşunu anlamamıza önemli katkılar sağlamıştır.

TAM PUAN (4+4+4+3=15 PUAN)

Öğrencinin cevabında (yukarıdaki gibi);

I. Arkeolojinin tarih çalışmalarıyla ilişkisini açıklaması,

II. Metinden, arkeolojinin tarih çalışmalarıyla ilişkisini gösteren bir örnek vermesi,

III. Etnografyanın tarih çalışmalarıyla ilişkisini açıklaması,

IV. Metinden, etnografyanın tarih çalışmalarıyla ilişkisini gösteren bir örnek vermesi

durumunda birincide 4 puan, ikincide 8 puan, üçüncüde 12 puan, dördüncüde 15 tam puan kabul edilecektir.

KISMİ PUAN (4+4+4)

Öğrencinin cevabında (yukarıdaki gibi);

I. Arkeolojinin tarih çalışmalarıyla ilişkisini açıklaması,

II. Metinden, arkeolojinin tarih çalışmalarıyla ilişkisini gösteren bir örnek vermesi,

III. Etnografyanın tarih çalışmalarıyla ilişkisini açıklaması,

IV. Metinden, etnografyanın tarih çalışmalarıyla ilişkisini gösteren bir örnek vermesi

beklenmektedir. Bu cevaplardan yalnızca birine yer verilmesi durumunda 4 puan, ikisine yer verilmesi durumunda 8 puan, üçüne yer verilmesi durumunda ise 12 puan kabul edilecektir.

Ayrıca;

öğrencinin arkeoloji ve etnografyanın tarih çalışmalarıyla olan ilişkisini bağlamına uygun ancak eksik açıklaması durumunda, her bir bilim dalı için 2 puan verilecektir.

SIFIR PUAN

Öğrencinin cevabının arkeoloji-tarih, etnografya-tarih ilişkisi bağlamında olmaması ve metinden örnekler içermemesi veya öğrencinin hiç cevap vermemesi durumunda 0 (sıfır) puan kabul edilecektir.

YAZILI PUSULASI

Çözümlere buradan ulaş

9. Sınıf tarih · 2025-2026 · 1. dönem 1. yazılı

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net